



---

Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini \* Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини  
Zaklada za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini \* Social Inclusion Foundation in Bosnia and Herzegovina

## Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini

### Završni operativni i finansijski izvještaj za period 3. mart 2010 – 28. februar 2014.

Supported by:



Schweizerische Eidgenossenschaft  
Confédération suisse  
Confederazione Svizzera  
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development  
and Cooperation SDC**



Open  
Society Fund  
Bosnia & Herzegovina

Fond  
otvoreno društvo  
Bosna i Hercegovina

F S U u B i H • Ф С У у Б и Х • Z S U u B i H • S I F in B i H

---

Branilaca Sarajeva 47 • 71000 Sarajevo • Tel + 387 33 219 313 • Fax + 387 33 219 314

Email: [sif@sif.ba](mailto:sif@sif.ba) • Web <http://www.sif.ba>



Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini \* Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини  
Zaklada za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini \* Social Inclusion Foundation in Bosnia and Herzegovina

## Sadržaj

1. Osnovne informacije o Fondaciji za socijalno uključivanje o Bosni i Hercegovini (FSU u BiH) .....	1
2. Ostvareni rezultati za period 03. mart 2010 – 28. februar 2014. ....	1
3. Neposredni rezultati i učinci, partneri i kontekst.....	5
4. Naučene lekcije.....	8
PREGLED REZULTATA.....	10
LISTA SKRAĆENICA .....	16

### Supported by:



Schweizerische Eidgenossenschaft  
Confédération suisse  
Confederazione Svizzera  
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development  
and Cooperation SDC



FSU u BiH • ФСУ у БиХ • ZSU u BiH • SIF in BiH

Branilaca Sarajeva 47 • 71000 Sarajevo • Tel + 387 33 219 313 • Fax + 387 33 219 314

Email: [sif@sif.ba](mailto:sif@sif.ba) • Web <http://www.sif.ba>

## 1. Osnovne informacije o Fondaciji za socijalno uključivanje o Bosni i Hercegovini (FSU u BiH)

**Glavni cilj projekta/ programa:** Smanjenje socijalne isključenosti i siromaštva najugroženijih grupa u BiH putem strateških intervencija u BiH i podrška NVO sektoru. Tokom prve tri godine (2010-2013.) svoga rada Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH) provodila je svoje glavne aktivnosti doprinosa prevenciji i smanjenju uzroka i posljedica socijalne isključenosti i siromaštva u BiH, jačajući kapacitete i ulogu NVO sektora u jačanju procesa socijalnog uključivanja. FSU u BiH je, također, aktivno učestvovala u kreiranju politika. U četvrtoj godini (2013-2014.), na osnovu iskustva iz prve tri godine, FSU u BiH je pomjerila fokus na OSI, kao najugroženiju i najmarginalizovaniju kategoriju u BiH i pružala podršku zapošljavanju i samozapošljavanju OSI, tepoboljšanju njihove pozicije na tržištu rada, kao i sveukupne pozicije. Nadalje, u 2013/ 2014., FSU u BiH je, pored NVO-a, proširila svoju podršku i na socijalna preduzeća.

**Glavni nacionalni partneri:** 76 javnih institucija na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou.

**Glavni međunarodni partneri:** Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) i Fond otvoreno društvo (FOD BiH).

## 2. Ostvareni rezultati za period 03. mart 2010 – 28. februar 2014.

Glavni rezultat FSU u BiH ostvaren za četiri godine je ojačana uloga i uticaj NVO-a i socijalnih preduzeća koja su bila podržana, obučavana i vođena od strane FSU u BiH za aktivno učešće u procesu socijalnog uključivanja i smanjenja siromaštva u skladu sa ciljevima i prioritetima SSU BiH. Doprinosi FSU u BiH smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti se jasno mogu ilustrovati činjenicom da je putem podrške za 58 projekata NVO-a i socijalnih preduzeća FSU u BiH pomogla 56.570 korisnika, što je 8,4% isključene i siromašne populacije.<sup>1</sup> Preciznije, rezultati FSU u BiH i podržanih NVO-a i socijalnih preduzeća su sljedeće intervencije na više nivoa i u više sektora:

- Primjena pristupa baziranog na korisniku odnosno mnogo bolje ciljanje stvarnih potreba korisnika u odnosu na zvanični sistem socijalne zaštite, posebno kada je u pitanju zapošljavanje i samozapošljavanje OSI;
- Direktna i praktična podrška implementaciji SSU (naročito poglavlja koja se odnose na OSI) na lokalnom nivou putem podrške za 58 projekata NVO-a i socijalnih preduzeća koji su implementirani u partnerstvu s javnim institucijama;
- Povećana izdvajanja vlade za socijalne usluge, socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva;
- Prenos znanja i iskustva na više nivoe kreiranja politika i donošenja odluka (od nižeg ka višem) i pružanje prilika za jednako učešće različitih aktera i interesnih grupa u lokalnoj zajednici i šire;
- Kreiranje i diseminacija preporuka za politike zasnovanih na sveobuhvatnim i detaljnim kvalitativnim i kvantitativnim istraživanjima i analizama koje su proveli FSU u BiH i vanjski eksperti, kao i primjera dobre prakse i sinergijskog djelovanja NVO-a i socijalnih preduzeća u pružanju usluga ranjivim grupama i pojedincima.

<sup>1</sup> Ova kalkulacija je bazirana na procijenjenom broju stanovništva ispod apsolutne linije siromaštva (18.6% za 2007. prema Agenciji za statistiku BiH, što čini oko 670,000 ljudi).

Govoreći o direktnoj podršci NVO-ima i socijalnim preduzećima koji su implementirali podržane projekte, podrška FSU u BiH je uključila i izgradnju kapaciteta, grupne i pojedinačne treninge kojima su prisustvovali predstavnici NVO-a i socijalnih preduzeća, kao i posjete monitoringa i evaluacije, kojih je zajedno s treninzima i prisustvovanjem događajima koje su organizovali NVO-i i socijalna preduzeća bilo 162 za četiri godine. Posebno važni bili su specifično kreiran "Trening za lokalne učesnike u oblasti upravljanja projektnim ciklusom i pisanja projektnih prijedloga u skladu sa EK aplikacijom", koji je organizovala FSU u BiH za podržane NVO-e, dva entitetska treninga "Javno zagovaranje i jednake mogućnosti OSI-ja" i dva entitetska okrugla stola „Mi smo tu - Analiza trenutnog stanja svih osoba sa invaliditetom i mogućnosti njihovog zapošljavanja i samozapošljavanja u Bosni i Hercegovini". Uporedo s ovim, FSU u BiH je dodijelila finansijsku podršku odabranim NVO-ima i socijalnim preduzećima. Finansijska podrška koja je dodijeljena tokom četiri godine za pet kategorija NVO-a i socijalnih preduzeća i njihove projekte je sljedeća:

**1. NVO-i i socijalna preduzeća koji su implementirali projekte u oblasti socijalnog poduzetništva** (23 projekta) – finansijska podrška FSU u BiH iznosi 821.175,52 KM, dok je učešće JU 385.134, 23 KM, ukupno 1.206.309,75 KM

**2. NVO-i koji su implementirali projekte fokusirane na osobe s invaliditetom** (19 projekata) - finansijska podrška FSU u BiH iznosi 621.820,54 KM, dok je učešće domaćih institucija 377.097,58 KM, ukupno 998.918,12 KM

**3. NVO-i koji su implementirali projekte fokusirane na djecu i mlade** (7 projekata) - finansijska podrška FSU u BiH iznosi 248.346, 99 KM, dok je učešće domaćih institucija 161.360,00 KM, ukupno 409.706,99 KM

**4. NVO-i koji su implementirali projekte fokusirane na žene** (1 projekat) - finansijska podrška FSU u BiH iznosi 72.408,04 KM, dok je učešće domaćih institucija 71.960,00 KM, ukupno 144.368,04 KM

**5. Crveni krst i dobrotvorne organizacije** (8 projekata) - finansijska podrška FSU u BiH iznosi 278.736,76 KM, dok je učešće domaćih institucija 192.688,00 KM, ukupno 471.424,76 KM.

U prve tri godine, FSU u BiH koncept podrške NVO projektima uključio je udruživanje sredstava s lokalnim budžetima javnih ustanova, kao jedan od ključnih kriterija. Vjerovatno najznačajniji ostvareni rezultat, posebno kada se uzme u obzir sveukupna socio-ekonomska situacija u BiH, smanjeni budžeti na svim nivoima vlade i stalna politička previranja, jeste upravo učešće javnih ustanova i javnih budžeta u implementaciji NVO projekata. Naime, planirano učešće domaćih budžeta u 2010/ 2011. trebalo je biti 33%, dok je ostvareno bilo 33,32%; u 2011/ 2012. trebalo je biti 40%, dok je ostvareno bilo 42,62%; u 2012/ 2013. trebalo je biti 50%, dok je ostvareno bilo 50,61%. Ovo jasno potvrđuje da je planirani rezultat, ne samo ostvaren, već i bolji nego što je planirano. U pogledu iznosa, udružena finansijska sredstva FSU u BiH i JU za projekte NVO-a i socijalnih preduzeća iznosila su 3.230.727,66 KM, od čega su 2.042.487,85 KM sredstva FSU u BiH, dok su 1.188.239,81 KM sredstva domaćih bužeta. U četvrtoj godini domaće učešće nije bilo zahtijevano.

Doprinos i uticaj na politike i donošenje odluka prije svega je ostvaren intenzivnim istraživanjem i analizama FSU u BiH, diseminacijom publikacija, preporukama za politike i aktivnostima zagovaranja. Publikacije FSU u BiH za četiri godine uključuju: 3 sveobuhvatne studije, 2 istraživanja, 4 pravne analize, 4 almanaha/ brošure najboljih praksi, 3 *policy brief*-a i 1 izvještaj o procjeni, koji su distribuirani OCD-ima, vladinim i javnim institucijama, akademskoj zajednici, donatorima, ambasadama, privatnom sektoru i drugim relevantnim interesnim grupama u BiH, regionu i EU, te predstavljani na okruglim stolovima, radionicama i međunarodnim konferencijama. FSU u BiH je posebno bila u poziciji da utiče na proces kreiranja politika kao dopredsjedavajuća organizacija NVO vijeća BiH, putem direktorčinog članstva u Lokalnoj savjetodavnoj grupi TACSO BiH (Tehnička pomoć organizacijama civilnog društva), učešćem u javnim konsultacijama i putem saradnje i partnerstva sa 76 JU u zemlji, kao i putem saradnje s DEP-om.

Uticaj na proces kreiranja politika, kao i vidljivi doprinosi smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti ostvareni su, također, i od strane NVO-a, koji su podržani u četiri godine i to na sljedeći način:

**1. NVO-i i socijalna preduzeća koji su implementirali projekte u oblasti socijalnog poduzetništva (23 projekta)** pružili su korisnicima prilike za zapošljavanje i samozapošljavanje, uveli aktivne mjere zapošljavanja, intenzivno promovisali prednosti socijalnog poduzetništva u lokalnim zajednicama, transformisali pasivne primaocice socijalne pomoći u aktivne radnike i omogućili im da ostvare prihod (npr. korisnici su zaradili 6612,60 KM prodajom gljiva bukovača); povećali plasteničku i poljoprivrednu proizvodnju i upotrebu lokalnih, prirodnih resursa; pripremili i distribuirali "Analizu socio-demografske situacije u ruralnom području Opštine Zenica"; provedene javne kampanje o socijalnom poduzetništvu u lokalnim zajednicama, napravljena i distribuirana analiza s preporukama „Socijalna politika u funkciji zapošljavanja i zapošljavanje u funkciji socijalne politike“, kreirana baza podataka s podacima o socio-ekonomskom statusu 1000 domaćinstava u Opštini Višegrad; novonezaposlene žene i žene preko 40 godina povećale svoje mogućnosti zapošljavanja i spriječile rizik od dugoročne nezaposlenosti, žene obučene za traženje posla, započinjanje malog biznisa i pronalaženje tržišta; kreiran Izvještaj o stanju i potrebama djece s posebnim obrazovnim potrebama u sistemu inkluzivnog obrazovanja u Kantonu Sarajevo; objavljena i distribuirana brošura "Osobe sa invaliditetom mogu i trebaju da rade"; objavljen i distribuiran vodič "Započinjanje porodičnog biznisa – Vodič za osobe sa invaliditetom" u tiražu od 300 kopija; organizovan okrugli sto "Podrška zajednice u zapošljavanju osoba sa invaliditetom" započeta inicijativa za povoljniji pristup sredstvima za pokretanje poduzetničkih aktivnosti i prijedlog podržan od strane Skupštine grada Trebinje; osnovana "Sekcija za poduzetništvo" koja funkcioniše u sastavu Agencije za razvoj malih i srednjih preduzeća i poslovnog inkubatora Grada Trebinje.

**2. NVO-i koji su implementirali projekte koji su se fokusirali na osobe s invaliditetom (19 projekata)** uveli su i razvili moderan, naučno dokazan i praktično testiran model obrazovanja djece sa smetnjama u razvoju - ABA sistem obrazovanja u učionici; omogućili su inkluzivno obrazovanje djece s Down sindromom putem asistenata u nastavi i omogućili djeci da pohađaju nastavu zajedno s drugom djecom, što je smanjilo broj djece koja idu u specijalne škole, kreiran je i distribuiran Priručnik za asistente u nastavi, povećan broj certificiranih asistenata koji su priznati kao obrazovna profesija Zakonom o osnovnom obrazovanju, kreiran Akcioni plan za smanjivanje prepreka za učenje i participaciju djece s posebnim obrazovnim potrebama u inkluzivnom

obrazovanju; nastavnici i profesori obučeni za rad sa slijepom i slabovidnom djecom, slijepa djeca pohađaju školu redovno i integrisana su s ostalom djecom, OSI-jima omogućen pristup medicinskim uslugama putem instalirane pokretne platforme u Domu zdravlja; prevenirana institucionalizacija osoba s mentalnim poteškoćama putem inkluzije u pilot stambene jedinice, izrađena *cost-benefit* analiza življenja uz podršku, opravdanost deinstitutionalizacije, provedeno informisanje i lobiranje kod predstavnika vlasti o življenju uz podršku u lokalnoj zajednici; slijepim osobama omogućen pristup i razmjena informacija uspostavljanjem 7 audio Brajevih internet čitaonica; osnaženi radni i kreativni kapaciteti mentalno oboljelih osoba, povećani njihovi kapaciteti za nezavisan život, komunikacija s javnošću i smanjena društvena stigma prema ovoj populaciji.

**3. NVO-i koji su implementirali projekte fokusirane na mlade i djecu** (7 projekata) povećali su zapošljivost mladih putem obuka o aktivnom traženju posla i uvođenja mladih u sektore i industriju koji su potencijalni poslodavci, podignuta svijest o marginalizaciji mladih na tržištu rada putem medijskih nastupa, konferencija za štampu, distribucije postera i letaka, profesori obrazovani kako da pomognu studentima da odaberu profesiju i pronađu zaposlenje; povećan broj mladih volontera, volonteri uključeni u rad javnih institucija i stekli radno iskustvo što povećava njihovu konkurentnost na tržištu rada, šestomjesečni program volontiranja proveden je u 4 javne ustanove; metodologija organizovanja programa volontiranja prezentirana u lokalnim opštinama; smanjeno vršnjačko nasilje u školama; novorođenčad i njihovi roditelji primili medicinske usluge i savjetovanje od strane eksperata, unaprijeđeno zdravlje trudnica i porodilja, roditelji unaprijedili svoje sposobnosti da se brinu o djeci; djeca u povratničkim i ruralnim zajednicama bolje integrisana putem edukacije i sporta, povećana tolerancija, poboljšana komunikacija i suživot djece i odraslih, različitih etničkih pripadnosti.

**4. NVO-i koji su implementirali projekte koji se fokusiraju na žene** (1 projekat) omogućio je ženama u ruralnim područjima, koje su imale ograničen pristup medicinskim uslugama i savjetovanju, da urade mamografski pregled i provjere svoje zdravstveno stanje, podigao svijest žena o važnosti preventivnih mjera i doprinio smanjenju raka dojke.

**5. Crveni krst i dobrotvorne organizacije** (8 projekata) smanjen broj gladnih i siromašnih ljudi; redovno pružane usluge besplatne pravne pomoći korisnicima i omogućeno im da ostvare svoja prava, povećana integracija Roma u lokalnoj zajednici, Romima pružene medicinske usluge i savjetovanje, te prilike za zapošljavanje i dat doprinos smanjenju prosjačenja Roma, unaprijeđena integracija romske djece u školi i obrazovnom sistemu; proširene aktivnosti kućne njege i pomoći putem angažovanja ličnih asistenata (LA) da pomažu starijim, bolesnim i osobama s invaliditetom; razvijen sistem međugeneracijske solidarnosti kao prevencija socijalne isključenosti starih, mladih i djece bez roditeljskog staranja koji je prihvaćen od strane Opštine Tuzla i Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona; kreiran i promovisan priručnik "Model partnerstva vladinog, NVO, javnog i privatnog sektora za prevenciju socijalne isključenosti starijih", Forum za socijalno uključivanje Opštine Tuzla integrisao ovaj model u svoj Akcioni plan za 2012/ 2013., provedeno istraživanje o položaju starih, kreiran i distribuiran dokument "Analiza položaja starih osoba i relevantnost politika socijalne zaštite za stare", razvijeni kapaciteti obrazovnih institucija da primijene model međugeneracijske solidarnosti i koriste dostupne, lokalne resurse u obrazovnom procesu.

Kada je u pitanju jednakost spolova i smanjivanje nejednakosti između žena i muškaraca, doprinosi projekata su bili ekstenzivni. Muškarci i žene su imali jednake beneficije od projektnih

aktivnosti. Veoma je važno naglasiti da jednakost spolova nije ostvarena samo kvantitativno i kvalitativno, nego, također, putem odgovarajuće raspodjele posla, dužnosti i uticaja u donošenju odluka među ženama i muškarcima. Kako je većina projekata implementirana u lokalnim i ruralnim zajednicama, gdje je neravnopravnost spolova veoma evidentna, doprinos FSU u BiH smanjenju nejednakosti je bio još značajniji.

U zaključku se može reći da su planirani ciljevi ostvareni naročito kada je u pitanju ostvareno i veće učešće domaćih budžeta, što dobija dodatnu važnost uzimajući u obzir udruživanje sredstava, posebno obaveznih i fiksnih procenata koje je FSU u BiH definisala na samom početku.

### 3. Neposredni rezultati i učinci, partneri i kontekst

Glavni i sveukupni neposredni rezultat i učinak FSU u BiH je pružanje socijalnih usluga, direktne pomoći, mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja socijalno isključenim i ranjivim kategorijama (naročito OSI-jima) i poboljšanje njihovih uslova života i socio-ekonomskog statusa. Ovo je, prije svega, postignuto putem podrške za ukupno 58 projekata NVO-a i socijalnih preduzeća u BiH tokom četiri godine 2010-2014., od kojih je 48 projekata (u periodu 2010-2013.), bilo bazirano i implementirano na osnovu udruživanja sredstava s lokalnim budžetima JU. Kao sljedeći neposredni rezultat predstavnici NVO-a i socijalnih preduzeća unaprijedili su svoje znanje, kapacitete i praktične vještine za implementaciju projekata, finansijski menadžment, pravno-administrativne procedure i procedure javnih nabavki, javno zagovaranje i lobiranje, pokretanje i vođenje poslova i osiguranje samozapošljavanja, kao i rad sa ciljnim grupama putem pristupa baziranog na korisnicima. Kapaciteti i vještine NVO partnera su unaprijeđeni putem grupnih treninga, individualnih treninga, posjeta monitoringa i evaluacije koji su pruženi za 244 predstavnika NVO-a i društvenih preduzeća. Putem 58 podržanih projekata NVO-a i socijalnih preduzeća pomoć je pružena za ukupno 56.570 korisnika, od kojih su 19.787 bili direktni korisnici, a 36.783 indirektni korisnici. Podržani NVO-i i socijalna preduzeća mogu se podijeliti u sljedećih pet grupa koje su pružile robe, usluge i proizvode ovim redom:

**1. NVO-i koji su implementirali projekte u oblasti socijalnog poduzetništva** (23 projekta) obezbijedili su korisnicima sjeme za jagodičasto voće i profesionalnu obuku, zahvaljujući čemu je zasađeno 34.2 hektara jagodičastog voća; obezbijedili su materijal za sijanje malina koji će povećati proizvodnju malina za 80 tona; zasađeno 10 parcela malina u skladu sa standardima savremene proizvodnje malina i kupljena hladnjača kapaciteta 50 tona koja omogućava da se očuva kvalitet malina; nabavljen materijal za sijanje 40.000 m<sup>2</sup> jagoda i malina; korisnicima je obezbijeđeno 20 krava i 16 plastenika, pohađali su radionice "Plastenička proizvodnja", „Stočarstvo“, „Osnove socijalnog poduzetništva“ i „Poduzetništvo u agro-biznisu“ za koje su dobili odgovarajuće materijale; za korisnike su obezbijeđeni materijali za uzgoj gljiva bukovača i 2,592 vreća (38, 880 kg) supstrata i police za uzgoj gljiva bukovača i povezani su s otkupnom stanicom za gljive, koja otkupljuje proizvedene gljive, putem čega su korisnici zaradili ukupno 6612,60 KM; korisnicima je obezbijeđena CNC mašina za graviranje različitih materijala i obuka za korištenje CNC mašine i Corel programa za dizajniranje proizvoda; radionica o obradi zemljišta, pripremi i uzgoju malina, uticaju pesticida na pčelarstvo, prilikama za sticanje prihoda za uzgoj malina. Od 23 projekata dva su bila fokusirana isključivo na žene i pružila korisnicima obuku o korištenju aplikacija Windows, Word, Excel, Internet i Outlook Express, obuku o pisanju biznis plana, započinjanja malog biznisa i namicanja sredstava, dok su korisnicima koje su izradile najbolje biznis planove dodijeljeni mentori kako bi im pomogli da započnu male biznise i da se povežu s

tržištem; nabavljen 1 pojasni masažer, 1 manualni vibro masažer, 2 kozmetičke stolice, 10 čaršafa, 54 peškira, 1 klima uređaj, i nabavljene 4 audio kutije, 2 držača za pojačala, 1 pedala i 2 mikrofona; nabavljena i distribuirana dodatna oprema za 10 staklenika i sjeme za špinat (procijenjeni prinos špinata oko 1.371,50 kg i prihod od 1.714,38 KM); odabrano 13 najuspješnijih biznis planova koje su izradili OSI i dodijeljena finansijska podrška za njihovu implementaciju, nabavljena 2 motokultivatora, 1 kosilica, 1 trimmer, 1 dodatak za motokultivatore, 1 motorna testera, 3 platenika, 13 košnica i 1 sistem za navodnjavanje; nabavljena mašina za specijalnu elektro i vakuum dijagnostiku "Endomed 682", digitalno povećalo i 2 mašine za mjerenje šećera u krvi i 1 lako rabljeno dostavno vozilo "Škoda Praktik"; nabavljen kamion nosivosti 3.500 kg, 1 specijalna testera i 3 motorna trimera. Ova grupa NVO-a i socijalnih preduzeća podržala je ukupno 2040 direktnih korisnika.

**2. NVO-i koji su implementirali projekte fokusirane na osobe s invaliditetom** (19 projekata) - adaptiran, opremljen i otvoren Centar za socijalno uključivanje OSI-ja; uveden model inkluzivnog obrazovanja i pružena direktna podrška OSI-jima u nastavnom procesu; omogućena radna okupacija, kreativne i psihološke radionice i liječenje mentalno oboljelih osoba u otvorenom okruženju, čime se sprječava institucionalizacija; obezbijedena su 3 kompjutera s govornim softverom, 3 elektronske bilježnice, skener, laserski printer, Brajev printer i prateći ormar za slijepe osobe, koji je omogućio inkluziju slijepe i slabovidne djece u obrazovni proces; nabavljen specijalizovani kombi za prevoz OSI-ja na medicinske preglede; osnovan rehabilitacioni i rekreativni centar za OSI-je; uspostavljene prve pilot stambene jedinice za osobe s intelektualnim tekšočama; obrazovani OSI-ji da izrađuju predmete od stakla i nakit i na taj način ostvaruju prihod; instalirana pokretna platforma u zgradi Doma zdravlja i omogućen pristup OSI-ja svim odjelima i zdravstvenim uslugama. Ova grupa NVO-a je podržala 5084 direktna korisnika.

**3. NVO-i koji su implementirali projekte fokusirane na djecu i mlade** (7 projekata) pružili su mladima obuku o praktičnim vještinama za pisanje CV-ja, izradu biznis plana, započinjanje malog biznisa i aktivno traženje posla, te obezbijedili 1000 priručnika za razvoj karijere; mladi su obrazovani o principima i vrijednostima volontiranja i uključeni u volonterske akcije, mladi i djeca su obrazovani o prevenciji vršnjačkog nasilja i model prevencije vršnjačkog nasilja je pilotiran u dvije škole; djeci je pruženo 850 sportskih edukativnih programa i obuka koji su doprinijeli integraciji djece povratnika u lokalne zajednice. Ova grupa NVO-a podržala je 3451 direktnih korisnika.

**4. NVO-i koji su implementirali projekte fokusirane na žene** (1 projekat) - obezbijedio korisnicama pokretni mamograf s pratećim kombijem i besplatne mamografske preglede u 25 ruralnih opština, kao i predavanja iz medicine i obrazovne materijale o preventivnoj zaštiti žena i djevojaka. Ova grupa NVO-a je podržala 956 direktnih korisnica.

**5. Crveni krst i dobrotvorne organizacije** (8 projekata) pružili su korisnicima u ruralnim i urbanim naseljima dnevni obrok i pakete s hranom, higijenskim proizvodima i lijekovima za siromašne, stare i iznemogle osobe. Obezbijedili su zdravstvenu i kućnu njegu za ovu populaciju, čišćenje i krećenje njihovih kuća, medicinsko savjetovanje i usluge besplatne pravne pomoći. Starijim osobama je, također, omogućeno da borave u Dnevnom centru i da učestvuju u kreativnim radionicama i proizvodnji razglednica, nakita, proizvoda od stakla i prodaju ih kako bi ostvarili prihod. Ova grupa NVO-a podržala je ukupno 8256 direktnih korisnika.



Broj JU s kojima je uspostavljeno partnerstvo i saradnja je 76 i one su aktivno učestvovala u implementaciji projekata i pružile finansijsku i druge vrste podrške, ljudske i druge resurse i znanja. Od 76 JU, 67 JU je javno podržalo implementaciju NVO projekata. Od 67 JU koje su finansijski podržale NVO projekte, 12 JU je podržalo projekte nekoliko puta. Transformacija konteksta je upravo vezana za učešće javnih institucija, prije svega finansijsko učešće koje je ostvareno putem udruživanja sredstava s FSU u BiH. Putem aktivnog učešća JU su jasno pokazale da prepoznaju vrijednosti i prednosti partnerstva i saradnje s NVO sektorom i prihvatile su ga kao jednakog i neophodnog partnera i suplementa. Partnerstvo i podrška JU bili su među ključnim faktorima za implementaciju podržanih projekata i ostvarenje postignutih rezultata u smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti. Transformacija konteksta se, također, može vidjeti u činjenici da su javne institucije, poslodavci i tržište uopšte, civilno društvo, akademska zajednica i drugi relevantni akteri počeli da mijenjaju svoj stav i načine pomoći i beneficija za OSI. Ova promjena se odnosi na pružanje znanja i tržišnih vještina OSI-jima, kao i mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje koje bi ih učinile jednakim i konkurentnim učesnicima na tržištu rada. Umjesto da su OSI primaoci naknada i socijalne pomoći, naglasak se stavlja na njihove preostale radne sposobnosti i integraciju u tržište rada. FSU u BiH je bila veoma aktivna u oblasti izgradnje kapaciteta NVO-a, provođenju analiza i davanja preporuka za politike, vezano za socijalno uključivanje i razvoj civilnog društva. Isto tako, pored mnogobrojnih treninga za izgradnju kapaciteta NVO-a, FSU u BiH je pripremila i objavila sljedeće publikacije: Istraživanje "Na pola puta – Izdvajanja vladinog sektora za nevladin sektor u BiH za 2010" (u saradnji sa CPCD-om); studija "Mit i stvarnost civilnog društva – Uloga civilnog društva u jačanju socijalnog uključivanja i smanjenju siromaštva" (u saradnji s IBHI-jem); Almanah "Priateljstvo se rađa"; *Policy brief* „Izazovi civilnog društva u Bosni i Hercegovini“; studija "Ko, kako, zašto? – Regionalna saradnja NVO-a u smanjivanju socijalne isključenosti i siromaštva" (u saradnji s IBHI-jem); Almanah "Nisam više sam"; Izveštaj o procjeni socijalnog poduzetništva u BiH; Almanah 2010-2013. "Spona", istraživanje "Pismo Glava – Izdvajanja vladinog sektora za nevladin sektor u Bosni i Hercegovini za 2012. godinu" (u saradnji sa CPCD-om); *Policy brief* "Podrška razvoju NVO sektora u BiH putem stranih donacija" (u partnerstvu s IBHI-jem); *Policy brief* "Reforma socijalne politike i NVO sektor – Od zaštite ka socijalnom uključivanju" (u partnerstvu s IBHI-jem); Studija „Mi smo tu - Analiza trenutnog stanja svih osoba sa invaliditetom i mogućnosti njihovog zapošljavanja i samozapošljavanja u Bosni i Hercegovini“, i Almanah „Krug“.

Pored ovoga, veoma važna aktivnost FSU u BiH vezano za kreiranje politika i donošenje odluka bila je organizacija dva okrugla entitetska stola pod nazivom „Mi smo tu - Analiza trenutnog stanja svih osoba sa invaliditetom i mogućnosti njihovog zapošljavanja i samozapošljavanja u Bosni i Hercegovini“ u 2014., te široka distribucija zaključaka i preporuka za politike svim relevantnim institucijama i interesnim stranama. Na dva okrugla entitetska stola učestvovalo je ukupno 147 učesnika.

Doprinosi SDC-a i FOD-a BiH bili su ekstenzivni i primarno su se odnosili na aktivno učešće i rad u Komisiji za odabir projekata i odabiru projekata u tri kruga, učešće u monitoring posjetama, davanje smjernica i preporuka za angažman revizorske kuće za reviziju projekata NVO-a i FSU u BiH, te davanja treninga u oblastima koje su najvažnije za rad FSU u BiH, kao što su upravljanje projektnim ciklusom, monitoring i evaluacija, ravnopravnost spolova i drugo.

#### 4. Naučene lekcije

Prva naučena lekcija se odnosi na kapacitete i znanja NVO sektora u BiH za koje se pokazalo da nisu tako dobro razvijeni kao što se pretpostavljalo. Svakodnevna saradnja i komunikacija s podržanim NVO-ima, terenske posjete i evaluacije, kao i provedena istraživanja i analize pokazali su prilično slabe kapacitete NVO-a. Iako veliki u pogledu broja NVO-a (oko 12.000 registrovanih NVO-a, od kojih je oko 5000 NVO-a aktivno), veliki dio NVO sektora u BiH ima prilično siromašne kapacitete za implementaciju projekata. Takva situacija zahtijevala je od FSU u BiH da pruža detaljnu, stalnu i svakodnevnu podršku, da vrši monitoring i superviziju podržanih NVO-a i socijalnih preduzeća. Pored toga, FSU u BiH je pružala treninge i smjernice za implementaciju projektnih aktivnosti, pravna, administrativna i logistička pitanja, procedure nabavke, finansijski menadžment i izvještavanje. Direktna uvid, stalni monitoring i podrška od strane FSU u BiH bili su odlučujući faktor za realizaciju podržanih projekata i pružanje usluga ciljnoj populaciji. Tematski pristup, odnosno socijalno uključivanje i smanjivanje siromaštva najranjivijih grupa, pokazali su se kao prioritet, što potvrđuje i da je prema podacima Svjetske banke 60% BiH stanovništva socijalno isključeno, dok je u januaru 2014. broj registrovanih nezaposlenih osoba bio 557.474 prema podacima Agencije za statistiku BiH. Nadalje, fokus na OSI u četvrtoj godini i njihovom zapošljavanju i samozapošljavanju su bili u potpunosti opravdani s obzirom da su OSI društvena grupa koja je najteže pogođena siromaštvom i nezaposlenošću, da gotovo 2/3 svih odraslih OSI živi blizu linije siromaštva i da zaposlene OSI najčešće primaju minimalne naknade za svoj rad. Glavna inovacija projekta je bila primarno oblast rada, jer je FSU u BiH bila prva organizacija koja se fokusirala na socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva najmarginalizovanijih grupa u BiH na sistematski način i orijentisano na rezultate s naglaskom na samouključivanje, samozapošljavanje, socijalno poduzetništvo, održivost i lokalno vlasništvo. Pored ovoga, FSU u BiH je jedna od prvih NVO-a u BiH koja je svoj rad bazirala na principu udruživanja sredstava s javnim institucijama na svim nivoima vlasti. U prve tri godine rada (2010-2013.) FSU u BiH je uspostavila saradnju i partnerstvo sa ukupno 76 JU u BiH, od kojih je 67 finansijski podržalo projekte 48 NVO projekata sa 1,188,239. 81 KM. U četvrtoj godini, FSU u BiH je uspostavila saradnju i partnerstvo s Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI FBiH i Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida RS, kao glavnim institucijama za zapošljavanje i samozapošljavanje OSI, koji su bili ciljna grupa FSU u BiH u 2013/2014. Uspostavljeno partnerstvo s JU u BiH jasno ukazuje da JU razumiju urgentnost rješavanja problema najugroženijih grupa i da JU, također, shvataju prednosti partnerstva, udruženog djelovanja i udruživanja sredstava s NVO sektorom. Ovo jasno ilustruje činjenica da je procenat sredstava udruženih s JU bio 33,32% u 2010/2011.; 42,62% u 2011/2012. i 50,61% u 2012/2013. Nadalje, raniji rad JU, kao i provedena istraživanja i analize, pokazali su da monitoring, evaluacija, transparentne i ciljane dodjele sredstava, kao i informisanje javnosti o implementaciji i rezultatima projekata koje su implementirale samo NVO ili NVO i državne institucije zajedno, nisu uvijek bili na zadovoljavajućem nivou. U tom pogledu, doprinosi FSU u BiH su bili sljedeći: jačanje transparentnosti dodjele sredstava od strane JU na način da je FSU u BiH kontrolisala upotrebu i svojih sredstava i sredstava koje su dodjeljivale JU (ovo je bilo moguće zato što se od podržanih NVO-a i socijalnih preduzeća zahtijevalo da otvore poseban bakhovni račun, putem monitoringa finansija putem NGOfin. Aplikacije i eksterne revizije za projekte NVO-a i socijalnih preduzeća koju je angažovala FSU u BiH). FSU u BiH je provodila redovne i ekstenzivne terenske posjete monitoringa i evaluacije kako bi se uvjerila da je upotreba sredstava bila u skladu s planiranim i kako bi JU pružila model vršenja monitoringa i evaluacije sredstava koja dodjeljuju. Osim toga,

FSU u BiH je osigurala da sve informacije o implementiranim projektima JU, koje su ih podržavale rezultatima i korisnicima, budu dostupne javnosti. FSU u BiH je osigurala da podržani NVO-i i socijalna preduzeća redovno ažuriraju svoje Internet stranice ili da ih kreiraju ukoliko ih nisu imale, te da se pojavljuju u medijima što je češće moguće. Ključna za podizanje svijesti o pitanjima socijalnog uključivanja, smanjenja siromaštva, socijalnog poduzetništva, zapošljavanja i samozapošljavanja OSI bila su medijska pojavljivanja FSU u BiH, kojih je bilo oko 150 za četiri godine i Internet stranica koja je posjećena 100.500 puta od 1. aprila 2010. do danas. Nakon četiri godine iskustva, može se zaključiti da oslanjanje na strane donatore nije dugoročno i održivo rješenje ni za NVO sektor ni za ugrožene kategorije u BiH. Dok je inicijalna pomoć i podrška bila neophodna, dalji koraci zahtijevaju samoinicijativu, vlastite resurse i snažno lokalno vlasništvo. Ovaj cilj se velikim dijelom može ostvariti putem razvoja socijalnog poduzetništva, uz jačanje regulatornog i zakonodavnog okvira. Pored ovoga, NVO sektor u BiH treba biti grupisan i NVO trebaju biti podijeljeni prema sektoru rada i potrebno je jačanje sektorskih mreža NVO-a.

Ovo su dva pravca i cilja prema kojima FSU u BiH planira da radi u narednom periodu.



## PREGLED REZULTATA

### SVEUKUPNI CILJ FSU u BiH: Doprinijeti prevenciji i smanjenju uzroka i posljedica socijalne isključenosti i siromaštva u Bosni i Hercegovini

REZULTAT	NEPOSREDNI REZULTAT I UČINAK	OBJEKTIVNO MJERLJIVI INDIKATORI	SREDSTVA VERIFIKACIJE	UTICAJ
<p><b>1. Ojačana uloga i uticaj NVO-a i socijalnih preduzeća u procesima socijalnog uključivanja, smanjenja siromaštva i socijalnog poduzetništva</b></p> <p><b>2. Intervencije FSU u BiH na više nivoa putem primjene pristupa baziranog na korisniku i razvoja socijalnog poduzetništva</b></p> <p><b>3. Socijalno isključenim i najugroženijim grupama (osobe s invaliditetom i mentalno oboljele osobe, izbjeglice i raseljena lica, stariji, nezaposleni i mladi, žene, porodice s nekoliko djece, romska manjina) pružene</b></p>	<p>Socijalno isključenim grupama pružene socijalne usluge od strane NVO-a i socijalnih preduzeća na osnovu njihovih stvarnih potreba</p> <p>NVO-i i socijalna preduzeća obučeni i povećali svoje kapacitete i nivo profesionalizma u skladu sa ciljevima i prioritetima FSU u BiH i SSU</p> <p>Uvedeno, razvijeno i ojačano partnerstvo i saradnja s javnim institucijama vezano za kreiranje politika i budžetska izdvajanja za NVO sektor</p> <p>Uspostavljeno i razvijeno partnerstvo i saradnja s</p>	<p>Odabrano 58 projekata NVO-a i socijalnih preduzeća za podršku u četiri kruga finansiranja 2010/ 2011., 2011/ 2012., 2012/ 2013. i 2013/ 2014., fokusiranih na prioriteta pitanja i grupe FSU u BiH i SSU</p> <p>244 predstavnika NVO-a i socijalnih preduzeća edukovani, obučeni i povećali svoje znanje o finansijskom menadžmentu, javnim nabavkama, zakonodavstvu, administrativno-logističkim procedurama, procedurama EU aplikacije, javnom zagovaranju i lobiranju putem treninga koje je kreirala, organizovala i pružila FSU u BiH</p> <p>Ukupno 162 terenske posjete koje uključuju posjete monitoringa i evaluacije, grupne treninge, individualne treninge i prisustvovanje različitim</p>	<p>Kreirana i godišnje ažurirana u skladu s iskustvima i naučenim lekcijama iz svakog prethodnog kruga finansiranja, kompletna tenderska dokumentacija dostupna na <a href="http://www.sif.ba">www.sif.ba</a></p> <p>Elektronske i odštampane projektne aplikacije NVO-a i socijalnih preduzeća s kompletnom zahtijevanom dokumentacijom za četiri kruga podrške 2010/ 2011., 2011/ 2012., 2012/ 2013. i 2013/ 2014.</p> <p>Zapisnici sa sastanaka Komisije za selekciju projekata sa zaključcima i preporukama o projektima NVO-a i socijalnih preduzeća u četiri kruga 2010/ 2011., 2011/ 2012., 2012/ 2013. i 2013/ 2014.</p> <p>Odluke Upravnog odbora FSU u BiH o izboru projekata za podršku</p>	<p>Godišnje povećavana izdvajanja iz vladinih budžeta (na opštinskom, kantonalnom i entitetskom nivou) za NVO-e koji su implementirali projekte u oblasti socijalnog uključivanja i smanjenja; procenat domaćeg učešća u 2010/ 2011. bio je 33, 32%, u 2011/ 2012. bio je 42, 62% i u 2012/ 2013. bio je 50, 61%.</p> <p>FSU u BiH administrirala dio vladinih budžeta putem projektnih bankovnih računa, što je uveliko povećalo transparentnost izdavanja vladinih sredstava za NVO-e u 2010/ 2011., 2011/ 2012. i 2012/ 2013.</p> <p>Promjena ponašanja javnih institucija vezano za saradnju i zajednički rad s NVO-ima i socijalnim preduzećima u cilju</p>



REZULTAT	NEPOSREDNI REZULTAT I UČINAK	OBJEKTIVNO MJERLJIVI INDIKATORI	SREDSTVA VERIFIKACIJE	UTICAJ
<p><b>socijalne usluge i direktna podrška i pomoć, mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja</b></p> <p><b>4. OSI socijalno uključeni, profesionalno rehabilitovani, obučeni, zaposleni ili samozaposleni</b></p> <p><b>5. Ojačani kapaciteti ciljnih grupa za samouključivanje, socijalno poduzetništvo i samozapošljavanje</b></p> <p><b>6. Povećana državna budžetska izdvajanja za socijalne usluge, socijalno uključivanje, socijalno poduzetništvo i smanjenje siromaštva</b></p>	<p>Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI FBiH i Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida RS</p> <p>Sinergijske akcije i intervencije NVO-a/ socijalnih preduzeća i javnih institucija u smanjivanju socijalne isključenosti, nezaposlenosti i siromaštva</p> <p>Razvijeno znanje i kapaciteti krajnjih korisnika za socijalno uključivanje, samozapošljavanje i smanjenje siromaštva putem obuka, konsultacija i smjernica koje su pružali NVO-i i socijalna preduzeća koji su</p>	<p>projektnim aktivnostima i promotivnim događajima NVO-a i socijalnih preduzeća u BiH, u periodu od četiri godine, u cilju izgradnje kapaciteta podržanih NVO-a i socijalnih preduzeća, osiguranja uspješne implementacije projekata orijentisane na rezultate, zadovoljenja potreba krajnjih korisnika i prevazilaženja prepreka u implementaciji projekata</p> <p>Redovna, dnevna i e-mail komunikacija s podržanim NVO-ima i socijalnim preduzećima u cilju davanja smjernica i savjeta o implementaciji projekata i drugim pitanjima</p> <p>Kreirana, redizajnirana i redovno ažurirana FSU u BiH Internet stranica s punim pristupom svim potrebnim informacijama,</p>	<p>u četiri kruga finansiranja (2010-2014.)</p> <p>Projektni ugovori s odabranim NVO-ima i socijalnim preduzećima 2010-2014.</p> <p>Izveštaji o treninzima 2010-2014. za NVO-e i socijalna preduzeća, s fotografijama</p> <p>Materijali i prezentacije s treninga</p> <p>Evaluacioni formulari predstavnika NVO-a i socijalnih preduzeća o treninzima</p> <p>Zapisnici s pojedinačnih treninga i sastanaka s NVO-ima i socijalnim preduzećima</p> <p>Nekoliko hiljada e-mail-ova i telefonskih poziva</p> <p>115 pojedinačnih posjeta</p>	<p>smanjenja socijalne isključenosti, siromaštva i nezaposlenosti</p> <p>Uvedeno, razvijeno i ojačano partnerstvo između opština i drugih nivoa vlasti i NVO-a putem udruživanja fondova i drugih resursa</p> <p>Povećana vidljivost i prepoznatljivost NVO-a i socijalnih preduzeća kao pružalaca socijalnih usluga, mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja i kompetentnih partnera i suplemenata državnim institucijama u ovim oblastima</p> <p>NVO-i i socijalna preduzeća održali i ojačali svoju ulogu u procesima socijalnog uključivanja, smanjenja siromaštva i socijalnog</p>



REZULTAT	NEPOSREDNI REZULTAT I UČINAK	OBJEKTIVNO MJERLJIVI INDIKATORI	SREDSTVA VERIFIKACIJE	UTICAJ
<p><b>7. Ojačano javno-civilno-privatno partnerstvo za smanjenje siromaštva, socijalne isključenosti i nezaposlenosti</b></p> <p><b>8. Ostvaren doprinos i uticaj na kreiranje politika i donošenje odluka putem detaljnih istraživanja FSU u BiH i davanja preporuka za politike u oblasti socijalnog uključivanja, smanjenja siromaštva, socijalnog poduzetništva, zapošljavanja i samozapošljavanja</b></p>	<p>implementirali podržane projekte</p> <p>Ojačani kapaciteti i znanje NVO-a i socijalnih preduzeća za pružanje usluga prema spolu</p> <p>Povećana vidljivost i prepoznatljivost FSU u BiH u Bosni i Hercegovini, regionu i Evropskoj uniji</p> <p>Povećana vidljivost i prepoznatljivost svakog NVO partnera i socijalnog preduzeća putem četiri kruga finansiranja (2010-2014.)</p>	<p>dokumentima i publikacijama, kao i Facebook stranica FSU u BiH</p> <p>56.570 podržanih direktnih i indirektnih korisnika kojima je pružena podrška i pomoć u četiri kruga finansiranja projekata NVO-a i socijalnih preduzeća</p> <p>Povećana izdvajanja vlade sa svih nivoa za socijalno isključene i siromašne grupe zahvaljujući partnerstvu i saradnji javnog i NVO sektora</p> <p>75 JU aktivno učestvovalo u implementaciji NVO projekata (u periodu 2010-2013.), putem davanja finansijskih sredstava, ljudskih i drugih resursa i nematerijalne podrške. Od 75 JU, 67 JU je finansijski učestvovalo u implementaciji projekata putem udruživanja sredstava (neke JU su bile donatori u nekoliko krugova finansiranja i podrške)</p>	<p>monitoringa i evaluacije od strane FSU u BiH podržanim NVO-ima i socijalnim preduzećima na terenu koje su verifikovane izvještajima, fotografijama i izjavama korisnika</p> <p>Potpisani projektni ugovori između FSU u BiH i podržanih 58 projekata NVO-a i socijalnih preduzeća (2010-2014.), od kojih su za 48 podržanih projekata (u periodu 2010-2013.) također potpisani Memorandumima o razumijevanju, uplate koje verifikuju javno-civilno partnerstvo i proporcionalno/ jednako finansijsko učešće JU, kao i Dinamika uplata</p> <p>Potpisani trilateralni Memorandumima o razumijevanju, (2013/2014.) između FSU u BiH, Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI FBiH i Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida RS i podržanih socijalnih preduzeća</p>	<p>poduzetništva u svojim lokalnim zajednicama</p> <p>Povećan interes institucija lokalne vlade da omoguće i podrže uključivanje NVO-a i socijalnih preduzeća u procese socijalnog uključivanja, smanjenja siromaštva i pružanja mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje</p> <p>Povećana svijest vlada na svim nivoima o potrebi da se riješe pitanja socijalne isključenosti, siromaštva i nezaposlenosti putem saradnje i partnerstva s NVO sektorom i socijalnim preduzećima, kao i isplativost usluga i podrške koju ranjivim grupama pružaju NVO-i i socijalna preduzeća</p>



REZULTAT	NEPOSREDNI REZULTAT I UČINAK	OBJEKTIVNO MJERLJIVI INDIKATORI	SREDSTVA VERIFIKACIJE	UTICAJ
<p><b>1. Ojačana uloga i uticaj NVO-a i socijalnih preduzeća u procesima socijalnog uključivanja, smanjenja siromaštva i socijalnog poduzetništva</b></p> <p><b>2. Intervencije FSU u BiH na više nivoa putem primjene pristupa baziranog na korisniku i razvoja socijalnog poduzetništva</b></p> <p><b>3. Socijalno isključenim i najugroženijim grupama (osobe s invaliditetom i mentalno oboljele osobe, izbjeglice i raseljena lica, stariji, nezaposleni i mladi, žene, porodice s nekoliko djece, romska manjina) pružene socijalne usluge i direktna podrška i</b></p>	<p>Kreirani i distribuirani nalazi i preporuke za politike bazirane na sveobuhvatnim i detaljnim kvalitativnim i kvantitativnim istraživanjima i analizama koje je provela FSU u BiH, pregledu literature i terenskom istraživanju, kao i na funkcionalnim primjerima dobrih praksi i sinergijskih akcija NVO-a/ socijalnih preduzeća i drugih sektora na lokalnom nivou</p>	<p>11 ponuda FSU u BiH za projektna partnerstva iz BiH, regiona i Evropske unije</p> <p>FSU u BiH predala 9 projektnih aplikacija različitim bilateralnim i multilateralnim donatorskim agencijama</p> <p>FSU u BiH bila dopredsjedavajuća organizacija Izvršnog odbora u BiH, najstarije NVO mreže u BiH (2012-2013.)</p> <p>FSU u BiH odabrana za članicu UN Global Compact mreže (17. aprila 2012.) i predstavljena kao model dobre prakse u Direktoriju najboljih praksi društveno odgovornog poslovanja Global Compact mreže</p> <p>Nivo zadovoljstava korisnika uslugama koje su pružili NVO-i i socijalna preduzeća podržana putem četiri kruga projekata</p> <p>FSU u BiH primila 25 zahvalnica i</p>	<p>Ponude za partnerstvo s potpisanim i opečaćenim sporazumima o partnerstvu</p> <p>Predate projektne aplikacije s aneksima i e-mail potvrđama o primitku od strane donatorskih agencija</p> <p>Odobrenje članstva od strane UN Global Compact mreže sa sjedištem u New York-u</p> <p>Izjave i fotografije korisnika s imenima i prezimenima</p> <p>Narativni i finansijski kvartalni i finalni izvještaji za 58 podržanih projekata NVO-a i društvenih preduzeća u četiri godine (2010-2014.), s pratećim aneksima</p> <p>Spolna raspodjela korisnika kao obavezni zahtjev budžetiranja i izvještavanja od strane NVO-a i socijalnih preduzeća koji su implementirali projekte u četiri</p>	<p>Povećana svijest korisnika, NVO sektora, socijalnih preduzeća, javnih institucija, lokalnih vlasti i privatnog sektora o prednostima i mogućnostima socijalnog preduzetništva i samozapošljavanja, posebno OSI-ja</p> <p>Dat doprinos stvaranju uslova za uvođenje aktivnih mjera zapošljavanja putem socijalnog poduzetništva i samozapošljavanja ugroženih kategorija, posebno OSI-ja, i na taj način rasterećenja državnih budžeta i smanjivanja izdvajanja i subvencija za ove kategorije</p> <p>Dat doprinos stvaranju uslova za transformaciju pasivnih primalaca pomoći u aktivne radnike, i na taj način smanjivanja stope nezaposlenosti u BiH</p>



REZULTAT	NEPOSREDNI REZULTAT I UČINAK	OBJEKTIVNO MJERLJIVI INDIKATORI	SREDSTVA VERIFIKACIJE	UTICAJ
<p>pomoć, mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja</p> <p><b>4. OSI socijalno uključeni, profesionalno rehabilitovani, obučeni, zaposleni ili samozaposleni</b></p> <p><b>5. Ojačani kapaciteti ciljnih grupa za samouključivanje, socijalno poduzetništvo i samozapošljavanje</b></p> <p><b>6. Povećana državna budžetska izdvajanja za socijalne usluge, socijalno uključivanje, socijalno poduzetništvo i smanjenje siromaštva</b></p>		<p>priznanja od NVO partnera u četiri godine, 2010-2014.</p> <p>Politike i legislativa na opštinskom, kantonalnom i entitetskom nivou razvijene na osnovu stvarnih potreba i prioriteta pitanja ciljnih grupa</p> <p>Oko 150 medijskih pojavljivanja FSU u BiH (3. mart 2010-28. februar 2014.)</p> <p>Predstavnici NVO-a, socijalnih preduzeća i krajnjih korisnika aktivno učestvovali u izradi politika i procesima donošenja odluka u oblastima njihovog interesa</p> <p>100.500 posjeta Internet stranici FSU u BiH i pristup publikacijama, istraživanjima i izvještajima od 1. aprila 2010. do sada</p>	<p>kruga podrške 2010/ 2011., 2011/ 2012., 2012/ 2013. i 2013/ 2014.</p> <p>FSU u BiH šestomjesečni i godišnji izvještaji u periodu 3. mart 2010 – 28. februar 2014., s pratećim aneksima</p> <p>Članci u novinama, vijesti na Internet stranicama, snimljeni TV i drugi medijski nastupi</p> <p>Brojač posjeta Internet stranice FSU u BiH</p> <p>Štampane zahvalnice i priznanja</p> <p>Štampane i elektronske publikacije, analize i istraživanja izrađena u periodu 2010-2014. (predana kao aneksi prethodno dostavljenih izvještaja FSU u BiH 2010-2014.)</p>	<p>Podržano 8,4% od ukupne isključene i siromašne populacije u BiH u periodu 3. mart 2010 – 28. februar 2014.<sup>2</sup> (ovo je posebno važno uzimajući u obzir posljedice globalne krize i političku nestabilnost u BiH)</p> <p>Sveukupno iskustvo FSU u BiH u četiri godine i direktan uvid u prednosti i slabosti NVO sektora u BiH su solidna osnova za kritičku analizu NVO sektora, uvođenje unaprijeđenih mjera i kreiranja politika, kao i jačanje uloge NVO sektora u suzbijanju siromaštva, nezaposlenosti i socijalne isključenosti</p> <p>Ostvaren uticaj na stvaranje pogodnog radnog okruženja i</p>

<sup>2</sup> Ova kalkulacija je bazirana na procijenjenom broj bh. stanovništva ispod apsolutne linije siromaštva, 18.6% prema podacima Agencije za statistiku BiH za 2007, što 670.000, od čega je FSU u BiH podržala ukupno 56.570 korisnika.





REZULTAT	NEPOSREDNI REZULTAT I UČINAK	OBJEKTIVNO MJERLJIVI INDIKATORI	SREDSTVA VERIFIKACIJE	UTICAJ
<p><b>7. Ojačano javno-civilno-privatno partnerstvo za smanjenje siromaštva, socijalne isključenosti i nezaposlenosti</b></p> <p><b>8. Ostvaren doprinos i uticaj na kreiranje politika i donošenje odluka putem detaljnih istraživanja FSU u BiH i davanja preporuka za politike u oblasti socijalnog uključivanja, smanjenja siromaštva, socijalnog poduzetništva, zapošljavanja i samozapošljavanja</b></p>		<p>Ukupno 19 sveobuhvatnih studija, istraživanja, dokumenata za politike i analize, objavljenih i distribuiranih ciljnoj publici (uključujući i pripremnu fazu FSU u BiH)</p> <p>Oko 1513 primalaca FSU u BiH štampanih publikacija i istraživanja (javne institucije, OCD, mediji, donatorska zajednica, ambasade, akademska zajednica, privatni sektor i druge relevantni akteri)</p>	<p>Elektronske publikacije, analize i istraživanja objavljena na Internet stranici FSU u BiH</p> <p>Lista primalaca FSU u BiH publikacija, analiza i istraživanja</p>	<p>održivosti NVO sektora u oblasti socijalnog uključivanja, socijalnog poduzetništva, smanjenja siromaštva i razvoja civilnog društva i podizanja svijesti o urgentnosti ovih pitanja</p>



### LISTA SKRAĆENICA

SKRAĆENICA	PUNI NAZIV
BD	Brčko Distrikt
ASBiH	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
CCI	Centri civilnih inicijativa
CPCD	Centar za promociju civilnog društva
OCD	Organizacija civilnog društva
DEP	Direkcija za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
IBHI	Inicijativa za bolju i humaniju inkluziju
NVO	Nevladina organizacija
FOD BiH	Fond otvoreno društvo Bosna i Hercegovina
JU	Javna institucija
OSI	Osoba s invaliditetom
RS	Republika Srpska
KS	Kanton Sarajevo
SDC	Švicarska agencija za saradnju i razvoj
FSU u BiH	Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
SSU BiH	Strategija socijalnog uključivanja Bosne i Hercegovine
USAID	Agencija Sjedinjenih država za međunarodni razvoj
SB	Svjetska banka